

Slaver

Slaver udgjorde efterhånden en større og større andel af arbejdskraften i det romerske landbrug. Man kan diskutere, om Romerriget var et decideret slavesamfund, men i hvert fald i Italien og på Sicilien blev de slavedrevne landbrug dominerende allerede i republikkens tid. Men slaverne var også beskæftiget i en lang række byerhverv indenfor produktion og tjenesteydelser og især som tjenestefolk i overklassens hjem. Ofte stod slaver i disse hjem for alt manuelt arbejde, for eksempel madlavning, rengøring, reparationer og transport af varer og personer.

Veluddannede slaver

Også børnenes lærer var ofte en slave, i dette tilfælde sædvanligvis en veluddannet græker, der kunne lære børnene både græsk, samt latinsk sprog og litteratur. Overklassen var ofte tosproget, og også her ses altså den græske kulturs stærke påvirkning af den romerske. Andre slaver fungerede som sekretærer og forretningsførere for deres herre.

Slavernes status i samfundet

Som udgangspunkt var alle slaver ufrie uden rettigheder af nogen art og havde status som "talende redskaber" på linje med husdyr og ting som en vogn eller en plov. Slavens herre kunne således behandle en slave efter forgodtbefindende, og det var straffrit for en slaveejer at straffe eller endda dræbe sin slave. Socialt set stod slaven allernederst i eller endda udenfor samfundets hierarki.

Slaverne var især krigsfanger fra de mange erobningskrige, men da børn arvede forældrenes status, var der en naturlig forøgelse af slavebefolkningen i form af slavernes egne børn. Slaver kunne købes og sælges på slavemarkeder i enhver større by.

Slavernes levevilkår

En slaves liv var primært afhængig af den funktion, som slaven havde, og forskellene i slavernes levevilkår kunne være lige så store som blandt de frie borgere. Slavearbejdere i minerne eller i et stenbrud havde et ekstremt hårdt, usundt og derfor ofte forholdsvis kort liv. De fleste slaver arbejdede i landbruget, og selv om deres forhold var væsentlig bedre end mineslavernes, så var vilkårene primitive og præget af lange arbejdsdage.

Mange byslaver havde mere specialiserede opgaver som kokke, musikere, lærere, læger, massører og regnskabsførere. De havde derfor en højere social anseelse end landbrugsslaver. Men alle slaver havde dog samme formelle sociale status. Slaver med høj uddannelse og betroede opgaver fik i nogle tilfælde et tæt forhold til deres herre.

Slavekvinder opvarter deres frue. Mosaik fra Tunesien.

Frigivne slaver

Alle slaver må have drømt om frigivelse, men i praksis var det kun de betroede slaver, der blev frigivet pga. mange års tro tjeneste eller måske ligefrem venskab med slaveeieren.

Frigivne slaver overtog deres herres sociale status og hans navn. Et kendt eksempel er Marcus Tullius Cicero, der frigav sin sekretær Tiro, der herefter fik navnet Marcus Tullius Tiro.

Undertiden købte en ældre slave sig selv og sin familie fri, og det kunne også være en fordel for ejeren, der for pengene kunne købe en ny og yngre slave. En frigiven slave blev sin tidligere herres klient og var dermed sikret en social position i samfundet, og ofte bevarede frigivne slaver en tæt tilknytning til deres tidligere ejer.

Frigivne kunne ikke besidde offentlige embeder, men deres børn blev betragtet som frie borgere og kunne i princippet gøre politisk karriere på lige fod med andre borgere.

<https://historieportalen.systeme.dk/?id=171>